

Uchwała nr 144
Rady Działalności Pożytku Publicznego
z dnia 12 grudnia 2025 r.
w sprawie wniesionej przez Radę Organizacji Pozarządowych Województwa
Warmińsko-Mazurskiego wobec Departamentu Polityki Senioralnej Kancelarii
Prezesa Rady Ministrów w przedmiocie realizacji Programu Aktywni+

Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338) oraz § 10 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2052), Rada Działalności Pożytku Publicznego uchwala, co następuje:

§ 1.

1. Rada Działalności Pożytku Publicznego po zapoznaniu się ze sposobem przeprowadzenia i wdrożenia otwartego konkursu ofert w ramach Programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025, Edycja 2025, realizowanego przez Ministra do spraw polityki senioralnej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, **ocenia negatywnie sposób realizacji tego konkursu.**
2. Rada Działalności Pożytku Publicznego negatywnie opiniuje sposób realizacji Programu, o którym mowa w ust. 1, w części dotyczącej otwartego konkursu ofert Edycja 2025 oraz przyjmuje stanowisko zawarte w § 2-6.

§ 2.

1. Rada Działalności Pożytku Publicznego stwierdza, że pomimo kierowanych przez Radę wniosków oraz wniosku Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego organ odpowiedzialny za realizację Programu „Aktywni+” Edycja 2025 nie przekazał Radzie pełnej, żądanej dokumentacji dotyczącej tego konkursu, w szczególności dokumentacji konkursowej oraz korespondencji z organizacjami pozarządowymi.

2. Rada Działalności Pożytku Publicznego uznaje, że zaniechanie, o którym mowa w ust. 1, pozostaje w sprzeczności:
 - 1) z art. 35 ust. 2 pkt 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, który przyznaje Radzie kompetencję do wyrażania opinii i podejmowania działań interwencyjnych na wniosek organizacji pozarządowych, co implikuje obowiązek organów administracji do współpracy z Radą i przekazywania jej niezbędnych informacji,
 - 2) z art. 61 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, które gwarantują prawo dostępu do informacji o działalności organów władzy publicznej,
 - 3) z zasadą jawności działania organów władzy publicznej oraz zasadą zaufania obywateli do państwa i prawa wywodzoną z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Rada Działalności Pożytku Publicznego wskazuje, że w orzecznictwie sądów administracyjnych podkreśla się, iż uporczywa odmowa udostępnienia informacji publicznej lub przewlekłe niewykonywanie obowiązków informacyjnych stanowi naruszenie prawa i może być kwalifikowana jako beczynność organu podlegająca zaskarżeniu (między innymi wyrok z dnia 28 marca 2018 r., sygn. IV SAB/Wr 24/18).
4. Rada Działalności Pożytku Publicznego uznaje, że brak współpracy organu z Radą oraz nieprzekazanie wnioskowanych informacji uniemożliwiły Radzie wypełnienie ustawowych zadań nadzorczych i opiniodawczych, co należy ocenić jako poważne naruszenie standardów współpracy administracji publicznej z organem dialogu obywatelskiego.

§ 3.

1. Rada Działalności Pożytku Publicznego uznaje, że zastosowanie mechanicznego obniżenia kwot dotacji o około 30% względem kwot wnioskowanych i rekomendowanych do dofinansowania w konkursie, o którym mowa w § 1 ust. 1,

bez indywidualnej analizy poszczególnych ofert i bez adekwatnego dostosowania zakresu i wskaźników projektów, narusza:

- 1) zasadę partnerstwa, przejrzystości oraz jawności współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, określoną w art. 5 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
 - 2) zasadę równego traktowania oferentów i uczciwej konkurencji, określoną w art. 15 ust. 1 tej ustawy,
 - 3) zasady dokonywania wydatków środków publicznych, określone w art. 44 i art. 47 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1483), w szczególności w zakresie zapewnienia najlepszych efektów z danych nakładów, celowego i oszczędnego wydatkowania środków oraz gospodarowania nimi w sposób umożliwiający terminową i prawidłową realizację zadań.
2. Rada Działalności Pożytku Publicznego stwierdza, że nadmierne opóźnienie w rozstrzygnięciu konkursu „Aktywni+” Edycja 2025 oraz w zawieraniu umów z organizacjami pozarządowymi, skutkujące faktycznym skróceniem okresu realizacji zadań z planowanych około 9 miesięcy do około 3-5 miesięcy, pozostaje w sprzeczności z zasadą należytego wykonywania zadań publicznych finansowanych z dotacji oraz prowadzi do przerzucenia na organizacje nieproporcjonalnego ryzyka realizacyjnego i finansowego.
3. Rada Działalności Pożytku Publicznego uznaje za nieprawidłowe narzucenie organizacjom pozarządowym sztywnych warunków dostosowania projektów do obniżonej wysokości dotacji, w szczególności polegających na:
- 1) żądaniu utrzymania pierwotnie zaplanowanej liczby beneficjentów ostatecznych oraz innych wskaźników rezultatu pomimo znaczącego obniżenia kwoty dotacji i skrócenia okresu realizacji,
 - 2) odmowie zgody na adekwatne zmniejszenie liczby beneficjentów oraz zmiany struktury terytorialnej grupy docelowej, w tym udziału gmin wiejskich i miejsko-wiejskich,

- 3) ograniczeniu swobody modyfikacji harmonogramu działań, lokalizacji zadań oraz struktury budżetu, w tym w szczególności możliwości dostosowania kosztów jednostkowych, proporcji kosztów administracyjnych i wkładu własnego do nowej skali projektu,
 - 4) nakładaniu na organizacje obowiązku utrzymania niezmienionej relacji procentowej wkładu własnego i pracy wolontariuszy przy jednoczesnym obniżeniu dotacji.
4. Rada Działalności Pożytku Publicznego wskazuje, że w orzecznictwie sądów administracyjnych, odnoszącym się do otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych, podkreśla się konieczność przejrzystości kryteriów oceny, spójności rozstrzygnięcia z tymi kryteriami oraz zakaz dokonywania arbitralnych, nieuwzględnionych w regulaminie modyfikacji wyników konkursu po jego przeprowadzeniu, co znajduje wyraz między innymi w wyrokach o sygnaturach: III SA/Wr 244/22, III SA/GI 699/22, III SA/GI 1444/10 oraz III SA/Kr 1143/23.

§ 4.

1. Rada Działalności Pożytku Publicznego stwierdza, że regulamin konkursu „Aktywni+” Edycja 2025 oraz praktyka jego stosowania zawierają postanowienia i działania, które mogą wprowadzać organizacje pozarządowe w błąd co do przysługujących im środków ochrony prawnej, w szczególności poprzez sformułowania sugerujące brak możliwości zaskarżenia wyników konkursu.
2. Rada Działalności Pożytku Publicznego przypomina, że zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi rozstrzygnięcia w sprawach przyznania lub odmowy przyznania dotacji w otwartych konkursach ofert organizowanych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie stanowią inne akty lub czynności z zakresu administracji publicznej dotyczące uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisów prawa i podlegają kontroli sądowo-administracyjnej.

3. Rada Działalności Pożytku Publicznego wskazuje, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 15 grudnia 2020 r., sygn. SK 12/20, potwierdził dopuszczalność sądowej kontroli rozstrzygnięć w sprawach otwartych konkursów ofert oraz podkreślił znaczenie prawa do sądu w sprawach dotyczących przyznawania dotacji ze środków publicznych, a sądy administracyjne w szeregu wyroków, w tym o sygnaturach III SA/Wr 596/22 oraz III SA/Wr 244/22, akcentowały, że klauzule regulaminowe nie mogą skutecznie wyłączać tego prawa ani ograniczać jawności i przejrzystości postępowania konkursowego.
4. Rada Działalności Pożytku Publicznego uznaje za niedopuszczalne kształtowanie regulaminów konkursowych oraz korespondencji kierowanej do organizacji pozarządowych w sposób, który może wywoływać wrażenie wyłączenia prawa do sądu lub ograniczać wiedzę organizacji o dostępnych środkach ochrony prawnej, gdyż narusza to art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadę zaufania do państwa i prawa.

§ 5.

1. Rada Działalności Pożytku Publicznego wnosi do Prezesa Rady Ministrów, Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, Współprzewodniczącej Komitetu do spraw Pożytku Publicznego oraz Ministra do spraw polityki senioralnej o:
 - 1) podjęcie pilnych działań naprawczych w stosunku do konkursu „Aktywni+” Edycja 2025, w szczególności poprzez **przeprowadzenie z organizacjami pozarządowymi indywidualnych negocjacji w sprawie dostosowania zakresu zadań, wskaźników rezultatów, harmonogramów oraz budżetów projektów do faktycznie przyznanej wysokości dotacji i realnego okresu realizacji,**
 - 2) **zapewnienie możliwości adekwatnego zmniejszenia liczby beneficjentów ostatecznych oraz modyfikacji struktury grupy docelowej, w tym udziału gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, w przypadkach istotnego obniżenia dotacji, z zachowaniem celów Programu,**

- 3) dokonanie przeglądu regulaminu Programu „Aktywni+” oraz praktyki jego stosowania w celu usunięcia klauzul i sformułowań mogących naruszać zasady partnerstwa, przejrzystości, równego traktowania oraz prawo organizacji pozarządowych do skutecznej ochrony sądowej,
 - 4) zapewnienie Radzie Działalności Pożytku Publicznego pełnego dostępu do dokumentacji dotyczącej realizacji Programu „Aktywni+” Edycja 2025, w szczególności dokumentacji konkursowej oraz korespondencji prowadzonej z organizacjami pozarządowymi, niezbędnej do wykonywania ustawowych zadań Rady.
2. Rada Działalności Pożytku Publicznego postuluje ponadto, aby przy projektowaniu i realizacji kolejnych programów rządowych adresowanych do organizacji pozarządowych:
- 1) zapewniać realne, a nie jedynie formalne, stosowanie zasady partnerstwa na etapie przygotowania regulaminów i kryteriów konkursowych,
 - 2) unikać mechanicznych, liniowych redukcji wysokości dotacji na etapie rozstrzygnięcia konkursu, na rzecz indywidualnego podejścia do projektów i negocjacji z oferentami,
 - 3) projektować harmonogramy konkursów w sposób gwarantujący organizacjom odpowiednio długi i przewidywalny okres realizacji zadań,
 - 4) kształtować regulaminy konkursowe w sposób jasny, przejrzysty i niesugerujący wyłączenia prawa do sądu.

§ 6.

1. Uchwałę przekazuje się:
 - 1) Prezesowi Rady Ministrów,
 - 2) Przewodniczącemu Komitetu do spraw Pożytku Publicznego,
 - 3) Współprzewodniczącej Komitetu do spraw Pożytku Publicznego,
 - 4) Ministrowi do spraw polityki senioralnej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,

- 5) Radzie Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego jako wnioskodawcy interwencji.
2. Wykonanie uchwały powierza się Współprzewodniczącym Rady Działalności Pożytku Publicznego, przy wsparciu sekretariatu Rady.

§ 7.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Współprzewodniczący

Rady Działalności Pożytku Publicznego

Michał Braun

Maciej Kunysz